

Sofie P. Rosengaard

”Med børn skal man land bygge”

- analyser af idealer for demokrati og medborgerskab i daginstitutionen 1945-2015

I perioden 1945-2015 har daginstitutionen gennemgået en rivende udvikling. Man taler om, at barndommen er blevet institutionaliseret, at der er sket såvel en kvantitativ som en kvalitativ ekspansion af de pædagogiske institutioner, og stort set alle danske børn er i dag i kontakt med professionelle pædagoger inden skolestart. Artiklen diskuterer, hvordan denne udvikling samtidigt indeholder en form for borgerdannende intervention. Med fokus på demokratisering og demokratisk dannelse fremdrages eksempler fra pædagogiske fagtidsskrifter, der viser fænomenets fremtrædelsesformer i perioden, hvor demokrati bevæger sig mellem livsform, dannelsesideal og en særlig, nationalt præget, dansk værdi.

Annegrethe Ahrenkiel og Niels Warring

Demokrati i hverdagen

Demokrati i daginstitutioner handler om børnenes muligheder for selvregulering og sameksistens. Det handler om pædagogernes faglige autonomi. Og ikke mindst handler det om sammenhængen mellem de to. Det er temaet for denne artikel. En indledende skelnen mellem demokrati som styreform og demokrati som livsform er afsættet for en diskussion om aktuelle udfordringer for muligheden for at udvikle demokrati som livsform i daginstitutioner. Bernsteins begreb om rammesætning bliver bragt i spil i en analyse af pædagogens opmærksomhed og børns selvregulering i en konkret hverdagssituation, og artiklen ender med at pege på forskellige perspektiver for den pædagogiske faglighed, hvis demokrati som livsform skal være omdrejningspunkt for pædagogisk praksis.

Mari Pettersvold

Demokrati i barnehagen med programmer på arbeid

En analyse og kritisk diskusjon av metoden dialogisk lesing

Aktører som står bak konsepter, ulike verktøy og programmer, kan ha fordeler av å forsøke å tilpasse dem til barnehagen gjennom å tilsløre de egentlige intensjonene og kunnskapsgrunnlaget. Slik kan begreper som har en disiplinierende karakter, omskrives til demokratisk deltakelse. I denne artikkelen er metoden dialogisk lesing gjenstand for analyse og kritisk diskusjon med det for øye å se hvilke språklige formuleringer og argumenter som brukes for å gi metoden legitimitet, og hvordan disse fungerer. Deretter følger en kort diskusjon av hva fortolkningsrammen som blir forsøkt etablert kan bety for barn og pedagoger i arbeidet med å fremme demokrati i barnehagen.

Kim Rasmussen

Småbørns kropslige interaktion, kommunikation og leg

- betragtet som demokrati i børnehøjde

Artiklens hensigt er at gøre opmærksom på, hvordan der i småbørns før-sproglige og kropsoverrettede leg finder en form for demokratisk erfaringsdannelse sted, og at denne i vidt omfang beror på det, som børn kommunikerer og lærer af hinanden i leg.

Maja Røn Larsen og Anja Hvidtfeldt Stanek

Demokratiske bestræbelser i den danske småbørnspædagogik

Denne artikel peger på, at demokratiske bestræbelser i den danske småbørnspædagogik ikke ligger i afgrænsede, planlagte og veltilrettelagte projektfølger, men ligger i hverdagens situerede pædagogiske praksis, hvori lydhørhed og fleksibilitet i forhold til hele tiden at udforske, omorganisere og starte forfra er en væsentlig pædagogisk pointe. Artiklen illustrerer desuden, hvordan oversættelsesprocesserne ind i dokumentationsskemaerne har tendens til ikke at yde det komplekse pædagogiske arbejde omkring demokrati retfærdighed.

Mia Husted og Unni Lind

Fremtidsværksted som demokratiserende metode

- Aktionsforskning med børnehavebørn

I forbindelse med et større aktionsforskningsprojektet, 'Liv og Læring – i fremtidens daginstitution', der forløb i perioden 2014 til 2016, afprøvede og udviklede vi fremtidsværksteder for de mindre børn i alderen 4-6 år, fremover benævnt som børneværksteder. I projektet deltog ca. 130 pædagogiske personale og ca. 50 børnehavebørn fordelt på fem daginstitutioner fra tre kommuner. Det pædagogiske personales deltagelse i 'Liv og Læring' førte til en del nye udviklinger af praksis: nye indretninger, aktiviteter, samarbejdsformer, men også nye undersøgelser og erkendelser. I denne artikel er det imidlertid ikke de voksnes bevægelser i projektet, som er i fokus. Det, vi her forsøger at stille skarpt på, er de metodiske udfordringer og svar på børnehavebørnenes deltagelse i børneværkstederne for herigennem at opholde os ved det særlige udsnit af viden dannelse og (potentiel) demokratiserende udvikling af daginstitutionen, som er forbundet med børnenes deltagelse i projektet.

Berit Tofteland

Teorien om det radikale demokrati - relevant for barnehagefeltet?

Intensjonen med artiklen er å presentere sentrale tanker fra teorien om det radikale demokrati (Laclau & Mouffe, 2002; Mouffe, 2005, a & b). For å vise dens relevans for barnehagefeltet illustreres teorien med utdrag fra samtaler med fire personalgrupper på småbarnsavdelinger om måltidsfellesskap. I et demokratiperspektiv argumenteres det i artikkelen for verdien av et måltidsfellesskap på småbarnsavdelinger som kan befinne seg på kanten av kaos.

Lise Sattrup

Demokratiske begivenheder i mellemrum og sprækker

Deltagelse er forbundet med demokrati, men hvordan er børns demokratiske deltagelsesmuligheder i undervisningssituationer? I denne artiklen undersøger jeg sammenhænge mellem demokrati og børns

deltagelsesmuligheder i undervisningssituationer på kunstmuseer. Informeret af den franske filosof Jaques Rancière ser jeg ikke demokrati som en styreform eller livsform, men derimod som noget sporadisk, der gøres og opstår i hverdagssituationer, hvor dominerende forståelser af, hvem der kan deltage, og hvordan der skal deltages, udfordres (Rancière 2013). Gennem analyser af børns deltagelsesmuligheder i konkrete situationer, hvor børn (6-11 år) deltager i et undervisningsforløb på et kunstmuseum, peger artiklen på de demokratiske potentialer, der ligger på kanten af undervisningen (mellemrum) eller bryder med undervisningen (sprækker). Artiklen argumenterer for en prioritering af mellemrum og sprækker i undervisningsforløb på kunstmuseer, hvis demokrati i børnehøjde ønskes.

Charlotte Bech Lau

Demokratisk deltagelse for unge i en gråzone

Artiklens ærinde er at vise hvordan demokratiske deltagelsesmuligheder for unge, som er sårbare og usikre på deres fremtidsmuligheder kan udspille sig og samtidig at denne indgang til de unge åbner for radikale samfundskritikker fra de unge. Nuværende fokuseres massivt på at imødekomme politiske mål, hvilket betyder, at de unges basale behov ikke imødekommes tilstrækkeligt. De unge efterspørger, at blive set som myndige deltagere og gives en plads i samfundet, som en grundlæggende forudsætning for overhovedet at kunne tage en plads og begynde at orientere sig mod bestemte mål. Artiklen peger på et behov for nye vinklinger i tilgange til unge i en gråzone, for at understøtte de unge i en positiv udvikling, der indbefatter bedre muligheder for at deltage i samfundets fællesskaber.